

Profesor Antonín Bartoněk zemřel

Je trpkou úlohou žáků loučit se navždy se svými drahými učiteli, kteří je laskavě a moudře vedli na cestě za poznáním a vštěpovali jim poznatky své vlastní nauky i širšího lidského poznání. A je mojí smutnou povinností, ale zároveň i ctí, zhodit se tohoto úkolu za Ústav klasických studií Filozofické fakulty Masarykovy univerzity a za jeho absolventy i za řadu klasických filologů z Heidelbergu, Vídně, Řezna, Grazu, Amsterdamu, Cambridge a dalších evropských měst. Tam všude totiž na univerzitách přednášel k loti semináře pan prof. PhDr. Antonín Bartoněk, DrSc., a ze všech těchto měst přicházela nezávno slova nejlubší účasti s jeho skonem.

Pan profesor se hned na začátku své kariéry zařadil mezi světově proslulé odborníky na řecké dialekty, zejména pak na mykénskou řečtinu, a dokonce přispěl k luštění tajemných znaků lineárního písma B. Rozsah jeho celoživotní vědecké práce dokumentuje úctyhodná řada publikací, uveřejněná v nejvýznamnějších zahraničních časopisech a prestižních cizozemských nakladatelstvích, ve společnosti jiných velikánů daného oboru. Za všechny zmíníme jeho *Handbuch des mykenischen Griechisch*, vydaný v roce 2003 v nakladatelství Carl Winter v německém Heidelbergu a oceněný zlatou medailí Masarykovy univerzity. Ten je dnes nezbytnou součástí všech seriózních grécistických knihoven v celé oikúmeně a právě je dokončován i jeho překlad do moderní řečtiny. V panu profesorovi jsme tak ztratili jedinečného badatele.

Mnozí ovšem na něj budou vzpomínat především jako na laskavého a moudrého pedagoga. Antonín Bartoněk chtěl být učitelem již od gymnaziálních let, zpočátku však svůj zájem zaměřoval na dějepis a zeměpis. Latina, jeho pozdější láska, je dle jeho vlastních slov dokonce nejprve odrazovala svou zvláštní slovní zásobou, jež

jen obtížně nacházela cestu do studentovy paměti. Až teprve dobrá známka z tohoto předmětu povzbudila mladého Antonína, aby rozhodně upřel veškerou svou pili k získávání znalostí právě z tohoto jazyka. A ono úsilí jej neopustilo ani, když byl místo studia v maturitním ročníku nasazen na práci v těžkém průmyslu. Po skončení války tak mohl nastoupit k univerzitnímu studiu latiny a klasické řečtiny na filozofické fakultě brněnské univerzity, které absolvoval v roce 1950. Poté následovala studia další a od roku 1952 i první zaměstnání na domovské univerzitě. To mu vydrželo vlastně po celý život. Samozřejmě se postupně měnila pracovní zařazení Antonína Bartoňka – od asistenta, přes docenta až po profesora – a měnily se i funkce, které pan profesor na své *alma mater* zastával – byl proděkanem (v tomto úřadu se v roce 1969 zúčastnil pohřbu Jana Palacha s děkanským řetězem na prsou), v letech 1990–1993 byl i předsedou akademického senátu fakulty a samozřejmě byl rovněž dlouholetým vedoucím Ústavu klasických studií FF MU a členem vědecké rady téže fakulty. Ať už však jeho pracovní zařazení, či funkce byly jakékoliv, pan profesor byl vždy především skvělým pedagogem. Neuvěřitelně inspirativním, téměř hrdem vědění, jehož znalosti a uvažování nás všechny neustále uváděly v úžas. Být po jeho boku členem komise pro státní zkoušku vždy znamenalo odnést si něco nového, neboť pan profesor i při zkoušení dokázal jakoby mimochodem zúčastněným odkrývat netušené obzory – lhostejno či v latině nebo řečtině, jichž se zkoušení týkalo, nebo němčině, angličtině anebo v úplně jiném indoevropském jazyce, který právě panu profesorovi vytanul na myšli.

Pan profesor nebyl ovšem jen mimořádný vědec, pilný zaměstnanec a podnětný examinator, ale byl současně i nad jiné

trpělivý a citlivý patron svých svěřenců. Zajímal se o studenty, o jejich vítězství a pády. Do nedávna, kdy jsem s ním hovořila naposledy, byl s to jmenovat jednotlivé ročníky absolventů – u žen jejich jména dívčí i ta po sňatku, u chlapců, kterému fandili fotbalovému mužstvu apod. V každém z nás zkrátka viděl člověka hodného své pozornosti, osobu hodnou zapamatování.

Velmi bych se zpronevěřila úkolu vzpomínat na pana profesora Bartoňka, kdybych opomněla zmínit, že byl i nadšeným popularizátorem své vědy. Nevynechal žádnou příležitost předat komukoliv střípek znalostí o milovaném Řecku. Přitom tak činil noblesně, bez jakéhokoliv náznaku, že snad poučuje nevzdělané hordy. O tom svědčí kromě řady poutavých knih i chvíle, kdy jej jako proslulého mykénologa žádali o konzultaci zájemci o určení úlovku sobotní houbařské výpravy. Pan profesor nikdy neztratil svůj vřelý, široký úsměv a jistě stále znovu trpělivě opakoval, že Pausaniás sice spojoval název Mykén s houbou – řec-

ky *ó μύκης* –, a snad i dodal obě verze příslušné části mýtu. Nakonec však rozumně konstatoval, že mykologii, jež je odvozena od stejného řeckého *ó μύκης*, rozumí jen nedostatečně, a předal telefonní číslo na příslušnou poradnu.

Řečník, který hodlá oslavit pana profesora Bartoňka, se ocitá ve stejné aporii jako starověký hymnický básník stojící před úkolem zazpívat na Apollónovu počest: *Πῶς τὰρ σ' ὑμνήσω πάντως εὖμνον ἔόντα; (Jak mám opěvat tebe, jenž tolika zpěvy jsi slaven?)*¹. To znamená témat, která básník může zvolit, je mnoho a on neví, které si vybrat, protože každé skýtá závažný důvod k oslavě. Stejně však jako u Apollóna i u pana profesora Antonína Bartoňka zasvěcenci dobře vědí, čím vším vynikal, a nakonec vlastně ani žádného řečníka nepotřebují, aby jim to připomínal.

Irena Radová

¹ *Homérský hymnus na Apollóna*, 19; 207 (překlad: Otakar Smrčka).

Redakci Universitas došlo

pokračování ze str. 66

Martin Vrabel, **Facilitátory a bariéry školní a sociální inkluze osob se zrakovým postižením**. Masarykova univerzita, Brno 2015. ISBN 978-80-210-8022-5

Hlavním tématem publikace je analýza facilitátorů měkkých a tvrdých bariér školní a sociální inkluze osob se zrakovým postižením. V publikaci jsou tyto facilitátory analyzovány, je diskutován jejich význam a vliv na kvalitu života osob se zrakovým postižením a zjištění komparována se zahraničními trendy. Téma autor prezentuje v kontextu teoretických paradigmat oboru Speciální pedagogika, spolupracujících oborů a funkčního přístupu k postižením dle Mezinárodní klasifikace funkčních schopností, disabilit a zdraví. Publikace přináší analýzu postojů vedoucích pracovníků základních a středních škol k determinantám školní a sociální inkluze.

Jiřina Novotná (ed.), **Moderní trendy ve vyučování matematiky a přírodovědných předmětů V. Sborník abstraktů příspěvků z konference**. Masarykova univerzita, Brno 2015. ISBN 978-80-210-8038-6

V současné době, charakterizované nezájmem mladé generace o matematiku a přírodovědné předměty, hraje velkou roli motivace ke studiu těchto předmětů. Práce s matematickou tematikou jsou věnovány perspektivním metodám ve výuce algebry, geometrie a pravděpodobnosti. Přírodovědně zaměřené práce se zabývají zajímavými přírodními jevy a otázkami didaktickými s důrazem na využití informačních technologií ve výuce.